

VVK 20.03 TOIMINGUTE VAIDLUSTUS

Vabariigi Valimiskomisjon (VVK) on pidanud 20.03 koosoleku teabevahetuse teel¹. Päevakorras oli üks punkt, mis puudutas VVK esimehe Ingrid Kullerkannu ja VVK liikme Teet Raidma lähetamist India Vabariiki valimisi vaatlema. Kuna koosolekust avalikkust ja valimisvaatlejad ei teavitatud, siis sai kaebaja koosoleku toimumisest teadlikuks 31.03 juhuslikult Riigikogu dokumendiregistri sirvimise teel.

Kaebetähtaja ennistamise taotlus

Kuna VVK töökorra² 4.3 järgi tuleb koosoleku aeg, koht või toimumise viis ja päevakorraprojekt avaldada valimiste veebilehel, siis ei saa eeldada demokraatliku avalikkuse esindajatelt, sh valimisvaatlejatelt, et nad püüavad hankida koosolekute toimumise kohta teavet mujalt. Kaebaja eeldas, et koosolekute toimumise kohta avaldatakse teade valimised.ee veebilehel tavapärasel kohas, st Uudiste rubriigis³.

VVK ei avaldanud 20.03 koosoleku kohta teavet töökorras ettenähtud kohas ei enne ega pärast koosoleku toimumist. Seega jäi kaebajale VVK poolse töökorra rikkumise tõttu esiti teadmata, et 20.03 toimub või on toimunud VVK koosolek. Kuigi koosoleku protokoll on allkirjastatud ja oletatavasti avaldatud 23.03, siiski ei saanud eeldada, et kaebaja leiab selle RVT ja VVK ühiselt veebilehelt mõnel kindlal ajal.

Kaebaja leidis 20.03 koosoleku protokoll Riigikogu dokumendiregistrist juhuslikult 31.03, kui asus VVK 1.04 koosoleku päevakorra⁴ avaldamise järel 30.03 selle jälgimiseks valmistuma. Kuigi kaebajal oli põhimõtteliselt võimalik protokoll VVK ja RVT ühisel veebilehel viidatud Riigikogu dokumendiregistrist⁵ avastada ka varem, siiski pole põhjust eeldada, et ta seda teeb või peaks tegema, vaid koosoleku faktist teadasaamine toimus juhuslikult 31.03 seoses VVK 1.04 koosoleku päevakorraga tutvumisega.

Koosolekuteate avaldamata jätmine VVK poolt oli *mõjuv põhjus* selleks, et kaebajale jääks teadmata 20.03 koosoleku toimumine ja ta avastaks koosoleku toimumise fakti juhuslikul hilisemal ajal, antud juhul 31.03. Kaebajalt ei saa eeldada mõne kindla sagedusega Riigikogu dokumendiregistri külastamist eesmärgiga leida sealt VVK koosolekute protokolle, millest on VVK jätnud töökorra eirates avalikkust valimiste veebilehe kaudu teavitamata.

Kaebaja taotleb PSJKS §40 lg2 alusel kaebetähtaja ennistamist, sest mõjuv põhjus tähtaja möödalaskmiseks tulenes VVKst ega olnud ühelgi teadaoleval viisil sõltuv kaebajalt oodatavast tegevusest. Kaebaja sai koosoleku toimumisest teada 31.03 ja esitab kaebuse 2.04 esimesel võimalusel pärast VVK 20.03 koosoleku toimumisest teadasaamist ning

jäädes RKVS §72¹ lg3 sätestatud kolmepäevase kaebetähtaja piiresse VVK toimingust teadasaamisest.

Kaebajal on subjektiivsete õiguste riive tõttu kaebeõigus

1. Kaebaja oleks soovinud 20.03 koosolekut vaadelda

VVK koosolekud on RKVS §12 lg3 alusel avalikud ja igaühel on RKVS §19⁴ lg1 alusel VVK tegevust ja toiminguid vaadelda. Kaebaja oleks soovinud VVK 20.03 koosolekut vaadelda, kuid kuna VVK ei avaldanud töökorra 4.3 kohast koosolekuteadet valimiste veebilehel, siis polnud kaebaja koosoleku toimumisest teadlik ja tal polnud võimalik VVK tegevust ja toiminguid vaadelda. Sellega on riivatud kaebaja on RKVS §19⁴ lg1 sätestatud õigust vaadelda VVK tegevust ja toiminguid.

2. Kaebaja oleks soovinud esitada 20.03 koosolekule taotluse

VVK koosolekud on RKVS §12 lg3 alusel avalikud ja koosolekutele on võimalik koosolekute läbiviimise senisest praktikast lähtuvalt esitada HKMS §27 lg1 p4 analoogia põhjal taotlusi. Kaebaja teadis 4.03 koosolekust⁶ (vt protokoll lk 7), et India Vabariiki plaanitakse lähetada VVK liikmed Teet Raidma ja Ingrid Kullerkann “valimiste vaatlemiseks aprillikuus”.

Kuna 4.03 oli valimisvaatlejate lähetamise küsimus arutuse all päevakorraväliselt, ei jõudnud kaebaja esitada taotlust MTÜ Ausad Valimised valimisvaatlejatest kandidaatide lähetamiseks India Vabariiki. Kaebajal oleks olnud võimalik esitada selline taotlus 20.03, kui koosolekust ja selle päevakorrast oleks nõuetekohaselt teavitatud. Teavitamata jätmisega on riivatud kaebaja õigust esitada koosolekule taotlusi.

Koosoleku ja otsuse õigusvastaseks tunnistamise taotlus

Riigikohus otsustas kohtuasjas 5-25-27 “tunnistada Vabariigi Valimiskomisjoni otsuste tegemine 25.-26. augustil 2025 koosolekut kokku kutsumata e-kirjade teel õigusvastaseks”. Otsuse punktis 17 ütleb kohus, et “sidevahendeid kasutades on VVK-l õigus edastada otsustamist vajavates küsimustes komisjoni liikmetele teavet ja vahetada samadel teemadel mõtteid, kuid otsuseid niimoodi vastu võtta ei saa”.

VVK koosoleku nr 49 protokollist selgub, et 20.03 koosolek “toimus teabevahetuse teel” ja protokoll järgi võeti koosolekul vastu otsuseid (rasvane kiri protokollist enesest):

“Konsensuse alusel **otsustati**: lähetada Vabariigi Valimiskomisjoni esimees Ingrid Kullerkann ja liige Teet Raidma 5.-10.04.2026 India Vabariiki osalema India üldvalimiste rahvusvahelises külaliste programmis. Taha ettepanek tasuda riigi valimisteenistuse eelarvest sõidukulud 100%, reisikindlustuse kulud 100%,”

päevarahad 80%, muud sõidukulud 100% ja viisa maksumus 100%.”

Riigikohtu kohtuasja 5-25-27 lahendi punkti 17 järgi on teabevahetuse teel läbi viidud koosolek ja selle käigus tehtud otsus õigusvastane. Kui kaebaja oleks saanud koosolekule esitada taotluse saata India Vabariiki üldvalimisi vaatlema MTÜ Ausad Valimised kogemusega valimisvaatleja, siis oleks võinud olla otsus kaebaja huvidele ja laiemalt avalikele huvidele vastav.

Lähetatavate isikute ringi 20.03 koosolekul uuesti avamise kasuks räägib ka see, et 4.03 koosolekul tehti üksnes esialgne otsus päevakorrapunkti “4. Riigi valimisteenistuse ülevaade tegevustest” all, mille järgi polnud võimalik sellise küsimuse otsustamist või ülepea mingit otsustamist ennustada.

Eelnevast lähtuvalt esitab kaebaja kaks taotlust:

1. Tunnistada õigusvastaseks 20.03 koosoleku läbiviimine viisil, mis ei võimaldanud seda RKVS §19⁴ lg1 alusel vaadelda;
2. Tunnistada õigusvastaseks RKVS §12 lg3 järgi avalikul koosolekul mitte-avalikult tehtud ja kaebaja huve kahjustav otsus.

Viited

1. *Koosoleku nr 49 protokoll* (VVK 23.03)
2. *Vabariigi Valimiskomisjoni töökord* (VVK 03.12.2020)
3. *Uudised* (RVT/VVK 2.01)
4. *Vabariigi Valimiskomisjoni koosolek 1. aprillil 2026* (VVK/RVT 30.03)
5. *Koosolekud. Teemaatilised viited. Vabariigi Valimiskomisjoni koosolekud ja protokollid* (RVT/VVK 2.01)
6. *Koosoleku nr 48 protokoll* (VVK 10.03)